PRZEGLĄD PRASY ZAGRANICZNEJ

CODZIENNY BIULETYN WYDZIAŁU PRASOWEGO MINISTERSTWA SPRAW ZAGRANICZNYCH

Rok VIII Warszawa, poniedziałek 31 lipca 1933 r. Nr. 172

ADRES REDAKCJI: ul. Marsz. Focha 1. Telefon 545-90 wewn. Nr. 16

SPRAWY POLSKIE

POLSKA A NIEMCY.

Prasa niemiecka z 29 i 30.VII. podaje wiadomość z Hagi o odrzuceniu żądania niemieckiego w sprawie zawieszenia wykonywania reformy rolnej w Polsce w stosunku do ludności niemieckiej do chwili merytorycznego załatwienia sprawy.

Der Tag 30.VII. pisze, że Trybunał Międzyn., odrzucając żądanie niemieckie, „zatwierdził tem samem uroczyście rażące naruszenie traktatu o ochronie mniejszości, podpisanego przez Polskę i państwa zachodnie". Wprawdzie Haga— zdaniem dziennika — nie poraz pierwszy wydała wyrok mogący być conajmniej nazwany niedbałym, lecz nigdy jeszcze w tak słusznej sprawie nie uchyliła się od wymiaru sprawiedliwości z taką świadomością i z tak nieistotnem uzazasadnieniem.

Siegodnia 29.VII. w korespondencji z Wiednia podaje za paryskim „Rempart" i wiedeńskiem „Morgen" rewelacje o akcji pośredniczącej księżnej Hohenlohe i księcia Lichtensteina, w sprawie rewizji wschod. granic Niemiec. Ks. Lichtenstein miał otrzymać od Niemiec 900.000 funtów, o ile kampanja, jaką miał przeprowadzić w prasie angielskiej na rzecz rewizji granic, doprowadziłaby do zwrotu Pomorza Niemcom. Autor wyraża się z przekąsem o akcji rewizjonistycznej lorda Rothermere'a. Być może, iż rewelacje dziennika paryskiego i wiedeńskiego nie odpowiadają rzeczywistości. Jednakże osoby w nich wymienione żyją i działają na szkodę Europy.

SYTUACJA POLITYCZNA W POLSCE.

Wozrożdienje 28.VII. donosi z Warszawy o pobycie marszałka Piłsudskiego w Wilnie i o jego konferencji z min. Beckiem. Konferencji tej przypisują w kołach politycznych wielkie znaczenie.

POLSKA A AUSTRJA.

Neue Freie Presse 30.VII. wyraża zapatrywanie, że widoki wejścia w życie traktatu handlowego polsko - austrjackiego są nader niepomyślne. Nie załatwiono dotychczas sprawy przywozu świń, cieląt i jaj do Austrji, jakoteż kwestji stosowania zakazów przewozu przez Polskę. Ponadto nie jest jeszcze ustalony termin wejścia w życie polskiej taryfy celnej. Plan utworzenia centrali węglowej w Austrji wymagać będzie, być może, nowych rokowań. „Neue Freie Presse" donosi natomiast, że rokowania austrjacko-jugosłowiańskie są bliskie ukończenia. Parafowanie traktatu nastąpi już w tym tygodniu. Kontyngent przywozu jugosłowiańskich świń tłuszczowych, ustalony będzie na 120 do 150 tysięcy rocznie.

POLSKA A PAKT CZTERECH. SYTUACJA MIĘDZYNARODOWA.

Le Matin 28.VII. w art. nadesłanym z Warszawy (H. Korab'a) podkreśla optymizm politycznych kół warszawskich co do najbliższej przyszłości stosunków międzynarodowych; w Warszawie nie sądzą, by przed 3 laty można było spodziewać się poważniejszych zatargów między państwami. Naturalnie w mocy państw leży głębsza i dalsza pacyfikacja stosunków. Może to nastąpić przez zespolenie dwuch paktów: rzymskiego i wschodnio - europejskiego. Zdaniem kół warszawskich, „Paneuropa" może powstawać tylko częściowo, przez tworzenie „klubów" regjonalnych i stopniową ich federację. Koła te uważają, że tylko Francja może podołać tak wielkiemu zadaniu i że napotka ona na pół drogi — Polskę, współpracownicę zdecydowaną i gorliwą.

Autor kończy uwagą: „Nie należałoby jednak zwlekać z inicjatywą, gdyż moratorjum polityczne, z którego obecnie jeszcze korzystamy, może być przerwane przez niespodziankę nie do odrobienia".

Lietuvos Aidas 29.VII. w koresp. z Paryża (Henry de Chambon'a) o skutkach paktu czterech podkreśla m. inn., że jeśli pakt ten zamknął Niemcom drogę za Zachód, to niewątpliwie będą one szukały drogi na Wschód. Autor, podkreślając oziębienie stosunków polsko - francuskich, dodaje, że Francja zaczyna coraz bardziej polegać jedynie na własnych siłach i że w obliczu niebezpieczeństwa niemieckiego, które wydaje się zbliżać z dniem każdym, Francja nie chce angażować się w jakąkolwiekbądź awanturę, która nie dotyczyłaby jej bezpośrednio.

POLSKA A CZECHOSŁOWACJA.

Slovak 29.VII. piszę że ataki „Venkova" na min. Benesza z powodu jego wywiadu, ogłoszonego przez „Universul" odniosły skutek, gdyż „Prager Presse" zamieszcza wyjaśnienie, iż min. Benesz nie jest zwolennikiem federacji naddunajskiej oraz każdej innej kombinacji politycznej, któraby pociągała za sobą zmajoryzowanie państw słowiańskich. Dziennik zaznacza, że wobec tego ma słuszność „Posledni List", gdy twierdzi, że pozostaje Czechosłowacji tylko zbliżenie się do Polski i zawarcie z nią unji celnej, tembardziej, że Czechosłowacja nie powinna postępować połowicznie ze względu na niebezpieczeństwo ze strony Niemiec. „Slovak" podnosi, że jednak federacji naddunajskiej nie należy się wyrzekać, gdyż dla Słowaków współpraca państw naddunajskich ma wielkie znaczenie.

ZAGADNIENIA OGÓLNE

WŁOCHY A WĘGRY. MAŁA ENTENTA.

Deutsche Allg. Ztg. 30.VII. pisze, że w związku z wizytą premjera węgierskiego w Rzymie powstają różne pogłoski, a w Paryżu wysunięto nawet sprawę ceny, za którą miałby Goemboes decydować się na stronę Włoch lub Niemiec. Dziennik uważa to za dziecińistwo, gdyż rozwiązanie sprawy naddunajskiej nie jest rzeczą tak prostą. Ani Włochy ani Niemcy nie zgodzą się na taką kombinację, aby taki czy inny blok naddunajski odgrodził się od innych krajów zapomocą ceł preferencyjnych, które przynosiłyby straty Włochom lub Niemcom. Oba ostatnie kraje nie zgodą się na utratę rynków naddunajskich. Węgry zajmują między niemi stanowisko łącznika, a sprawy gospodarcze odgrywają rolę rozstrzygającą. Zdają sobie z tego sprawę już Mała Ententa i Anglja. Wzmacniają się pogłoski, że ostateczne rozwiązanie sprawy naddunajskiej ma być przeprowadzone w ramach paktu czterech, a Goemboes ponownie odniósł sukces w Rzymie, gdyż ten ostatni uznał żądanie Węgier co do rewizji traktatów, co będzie miało rozstrzygające znaczenie w przyszłych rokowaniach. Odrzucając możliwość przystąpienia Węgier do paktu wschodniego, premjer węgierski rozwiał iluzje rządu Dollfussa. Rozmowy rzymskie rozwiały również złudzenia Wiednia, jakoby Węgry szukały ratunku dla swojej gospodarki w Austrji. Goemboes wyraźnie okazał w Rzymie, że Węgrów łączą z Niemcami szczególniejsze stosunki gospodarcze.

České Slovo 30.VII. przytacza główne ustępy z artykułu o gospodarczej współpracy Małej Ententy, podanego przez miesięcznik „Prager Rundschau", wydawany przez min. Kamila Kroftę. Mała Ententa stanowi mocarstwo drugie (po Rosji) w Europie co do obszaru, a trzecie co do ilości ludności (46,7 miljonów). Państwa Małej Ententy są samowystarczalne i dlatego oprócz współpracy politycznej ważną dziedzinę życia stanowi jej współpraca gospodarcza, która stale się zacieśnia. Ważny krok w życiu gospodarczem stanowi układ organizacyjny, zawarty przed kilku miesiącami.

WŁOCHY A JUGOSŁAWJA.

Neue Freie Presse 29.VII. zamieszcza koresp. wł. z Belgradu p. n. „Verhandlungen um den Adriapakt"? w którym korespondent, stwierdzając, iż obecnie wiele pisze się w prasie światowej a także i w jugosłowiańskiej o pakcie adrjatyckim, zaznacza, że pakt taki oznaczałby usunięcie naprężenia włosko - jugosłowiańskiego. Ostatnią poważną próbę doprowadzenia do paktu adrjatyckiego zrobił w 1928 r. Nincić; proponował on zawarcie układu między Francją, Włochami i Jugosławją, w którym byłyby uregulowane kwestje sporne między Francją i Włochami, jak również między Włochami i Jugosławją. W Rzymie nie zgodzono się na tę propozycję. Od tego czasu zaostrzyły się jeszcze więcej przeciwieństwa pomiędzy Włochami i Jugosławją, lecz jednocześnie w ostatnich miesiącach okazało się, że wewnętrzna spoistość Jugosławji jest daleko silniejsza aniżeli poprzednio, wobec tego należy przypuszczać, że nowe negocjacje co do paktu adrjatyckiego będą mogły być przeprowadzone. Na razie wiadomo tylko w tej kwestji, iż przeprowadzane są w Paryżu rozmowy między tamtejszym ambasadorem włoskim i posłem jugosłowiańskim za pośrednictwem francuskiego ministra spraw zagranicznych. Według informacyj prasy jugosłowiańskiej, celem tych negocjacyj jest zawarcie paktu o nieagresji; do paktu miałby być dołączony protokół o uznaniu obecnego status quo na morzu adrjatyckiem. Korespondent kończy uwagą, iż obecnie jeszcze trudno stwierdzić prawdziwość tych informacyj.

SYTUACJA POLITYCZNA WŁOCH.

Lietuvos Aidas 29.VII. w związku z 50-tą rocznicą urodzin Mussolini'ego poświęca jego działalności artykuł wstępny, w którym podkreśla genjalność polityki obecnego wodza Włoch. Dziennik zamieszcza również obszerny życiorys Mussolini'ego, podnosząc jego uniwersalny umysł i niezwykłą energję, które zjednały mu licznych zwolenników.

Lietuvos Žinios 29.VII. w art. wst., podkreślającym niebezpieczeństwo, jakiem grozi pokojowi europejskiemu polityka stosowana przez Mussolini'ego i Hitlera, zapytuje: „Czy znajdą się jeszcze w małych państwach ludzie, którzy mogliby się cieszyć z powodu zwycięstw faszyzmu i hitleryzmu w Europie?".

Izwiestja 27.VII., omawiając artykuł Mussoliniego przeciwko konferencjom międzynarodowym, zapytują, czem Mussolini zamierza zastąpić metodę, którą potępia. Paktem 4-ch, który stanowi nowe narzędzie imperjalizmu w rękach wielkich mocarstw?

SYTUACJA POLITYCZNA W NIEMCZECH.

Prasa niemiecka z 29.VII. zamieszcza obszerne wywody, pochodzące z niemieckich kół miarodajnych, z których wynika, że wprawdzie konkordat został zawarty między papieżem a prezydentem Niemiec, lecz każdemu powinno być wiadome, iż państwo niemieckie rządzone jest przez narodowych socjalistów, a więc zawarcie konkordatu stanowi faktyczne i prawne uznanie rządu narodowo-socjalistycznego.

Völkischer Beobachter 29.VII. zamieszcza na czele pisma artykuł „Breitscheid der Spion Frankreichs", w którym dowodzi, że według wiadomości, otrzymanych z Paryża, Breitscheid starał się o stanowisko w francuskiem ministerstwie spraw zagranicznych. Wprawdzie dla tego przywódcy niemieckich socjaldemokratów, zdaniem dziennika może być rzeczą obojętną współpraca z tą czy inną instytucją narodową, gdyż nigdy on nie czuł się Niemcem. Po wojnie światowej wysługiwał się państwom Ententy. Socjaliści swojemi głosami poparli nawet podział Górnego Śląska, co stało się z wielką krzywdą dla robotników. Teraz popierają oni dążenia do bojkotu gospodarczego Niemiec; nie może to jednak przeszkodzić wielkiej pracy Hitlera nad zatrudnieniem bezrobotnych. Nic dziwnego nie byłoby w tem, gdyby istotnie Breitscheid został wynagrodzony przez wrogów Niemiec stałą płacą.

Dzień Kowieński 27.VII. w artykule wstępnym p. n. „Na marginesie kongresu żydowskiego" pisze m. inn.: „W świetle prześladowania Żydów w Niemczech jeszcze raz okazuje się zupełna słuszność zasadniczego postulatu Polski, by traktaty o ochronie mniejszości rozszerzyć także na Rzeszę. Najwięcej bowiem opieki potrzebują mniejszości narodowe właśnie w Niemczech, które w Genewie zgrywają się tak często w roli rzekomego obrońcy mniejszości. Żydostwo światowe tego nie rozumiało, niestety, w okresie powstania prawa mniejszościowego. Dzisiaj jednak, kiedy Żydzi zakosztowali w trzeciej Rzeszy cierpkich owoców niemieckiego liberalizmu mniejszościowego, powinno ono poprzeć najenergiczniej powyższy postulat Polski i dążyć tem samem do odrobienia fatalnych błędów przeszłości, które tak tragicznie skupiły się na nieszczęśliwych synach Izraela w Reichu".

Daily Telegraph 27.VII. podaje, że rząd niemiecki zabronił dokonywania przekazów pieniężnych zagranicę na rzecz uchodźców Żydów. Dotychczas przekaz maksymalny wynosił 200 marek. W ten sposób 1500 uchodźców żydowskich w Anglji zdane będzie wyłącznie na pomoc otrzymywaną z komitetu pomocy dla uchodźców Żydów. Organizacja ta zawiadomiła rząd brytyjski, że żaden z Żydów, którzy znaleźli schronienie w Anglji przed prześladowaniami niemieckiemi, nie stanie się ciężarem dla społeczeństwa, które mu udzieliło gościny.

MOCARSTWA A Z. S. R. R.

Morning Post 27.VII. donosi z Paryża, że rokowania francusko-sowieckie postępują szybko naprzód i w najbliższym czasie oczekiwać należy podpisania układu. 3 sierpnia Herriot udaje się statkiem do Konstantynopola i Ankary, skąd wyruszy w dłuższą podróż po Rosji Sowieckiej.

Prasa sowiecka 29.VII. komentuje w artykule wstępnym nawiązanie stosunków dyplomatycznych pomiędzy ZSRR. a Hiszpanją.

Izwiestja wyrażają radość z powodu tego wypadku, zaznaczając, że republika hiszpańska doświadczyła na sobie niejednokrotnie, iż wrogowie jej są jednocześnie wrogami ustanowienia normalnych stosunków pomiędzy ZSRR i Hiszpanją. Dziennik wyraża nadzieję, że nawiązanie stosunków pomiędzy Madrytem a Moskwą znajdzie swe rozwinięcie w rokowaniach o traktat handlowy i w umocnieniu węzłów kulturalnych, łączących oba kraje. Decyzja rządu hiszpańskiego świadczy o wzarastającej sile ZSRR., z którą świat kapitalistyczny musi się liczyć. Nie pierwszy to i nie ostatni dowód, stwierdzający stałe polepszanie się pozycji międzynarodowej Sowietów.

PAŃSTWA BAŁTYCKIE.

Siegodnia 29.VII. stwierdza, że w dniach najbliższych należy oczekiwać ostrych zarządzeń rządu łotewskiego przeciwko organizacjom skrajnej prawicy „podburzającej jedną część ludności przeciwko drugiej". W szczególności zostaną stłumione w zarodku próby wciągnięcia armji do sporów politycznych.

Morning Post 27.VII. donosi z Helsingforsu o przygotowaniach do „tygodnia brytyjskiego", który obchodzony będzie w Finlandji od 4 do 11 września. Będzie to wielka manifestacja na rzecz zbliżenia brytyjsko - fińskiego, zwłaszcza na polu gospodarczem i kulturalnem pod hasłem „Kupujmy u tych, którzy u nas kupują".

Daily Herald 27.VII. donosi z Kowna, że rząd litewski nakazał wszczęcie tajnego śledztwa w sprawie katastrofy lotników litewskich w Niemczech, istnieją bowiem dane, że aparat ich został strącony przez hitlerowców. W kołach urzędowych panuje przekonanie, że katastrofa lotników została spowodowana celowo.

Prasa litewska z 28 i 29.VII. zamieszcza obszerne sprawozdanie z publicznego zgromadzenia, urządzonego przez aeroklub litewski i informującego o katastrofie Dariusa i Girenasa. Informacyj udzielili prezes aeroklubu, prof. Z. Żemaitis, mjr. Pyragius oraz oficerowie litewscy, którzy byli na miejscu katastrofy, pod Soldin'em. Wdg. informatorów, przyczyną katastrofy był najprawdopodobniej brak benzyny, lub też złe warunki atmosferyczne; pogłoski zaś o „promieniach śmierci" są pozbawione wszelkich podstaw.

RÓŻNE.

Prawda 26.VII. w sprawozdaniu z procesu w sprawie katastrofy na Wołdze, w której zginęło 150 robotników, podaje, że główni oskarżeni Andrejew i Kuratow zostali określeni przez prokuratora, jako „jawni wrogowie" budownictwa socjalistycznego, którzy celowo spowodowali katastrofę.

Drukarnia „Kadra", Warszawa, Długa 50. Telefon 11-86-30.

Drukowano na prawach rękopisu

i w najbliższym czasie oczekiwać należy podpisania układu. 3 sierpnia Herriot udaje się statkiem do Konstantynopola i Ankary, skąd wyruszy w dłuższą podróż po Rosji Sowieckiej.

Pravo [illegible] *27.VII.* komentuje w artykule wstępnym nawiązanie stosunków dyplomatycznych pomiędzy ZSRR a Hiszpanją.

Izwiestja wyrażają radość z powodu tego wypadku, zaznaczając, że republika hiszpańska zdecydowała się na pełne nieporozumienia, [illegible] wrogowie jej [illegible] jednocześnie [illegible] ustanowienia normalnych stosunków pomiędzy ZSRR i Hiszpanją. Dziennik wyraża nadzieję, że nawiązanie stosunków pomiędzy Madrytem a Moskwą znajdzie swe rozwinięcie w rokowaniach o traktat handlowy i w umocnieniu węzłów kulturalnych, łączących oba kraje. Decyzja rządu hiszpańskiego świadczy o wzrastającej sile ZSRR, z którą świat kapitalistyczny musi się liczyć. Nie pierwszy to i nie ostatni dowód, stwierdzający stałe polepszanie się pozycji międzynarodowej Sowietów.

PAŃSTWA BAŁTYCKIE

Segodnia 29.VII. stwierdza, że w dniach ostatnich [illegible] ważność [illegible] [illegible] przeciwko organizacjom [illegible] [illegible] jedna czwarta ludności [illegible]. W szczególności została [illegible] [illegible] do [illegible] politycznych.

Morning Post 27.VII. donosi z [illegible] o przygotowaniach do „tygodnia bałtyckiego", który obchodzony będzie w Finlandji od 4 do 11 września. Będzie to wielka manifestacja na rzecz zbliżenia fińsko-estońskiego zwłaszcza na polu gospodarczem i kulturalnem pod hasłem „Kupujmy u [illegible] [illegible]".

Daily Herald 27.VII. donosi z Kowna, że wzgląd na [illegible] ważne [illegible] [illegible] w sprawie katastrofy lotników litewskich w Niemczech. Litwie bowiem daną że [illegible] [illegible] zostali [illegible] przez hitlerowców. W kołach urzędowych [illegible] przekonanie, że katastrofa lotników została [illegible] celowo.

Prasa litewska z 26 i 27.VII. zamieszcza obszerne sprawozdanie z publicznego zebrania, urządzonego przez aeroklub litewski i informującego o katastrofie Dariusa i Girenasa. Informacyj udzielili prezes aeroklubu, prof. Z. Žemaitis, mjr. Pyragius oraz oficerowie litewscy, którzy byli na miejscu katastrofy, pod Soldinem. Wedł. informatorów, przyczyną katastrofy był najprawdopodobniej brak benzyny, lub też złe warunki atmosferyczne; pogłoski zaś o „promieniach śmierci" są pozbawione wszelkich podstaw.

RÓŻNE

Prawda 26.VII. w sprawozdaniu z procesu w sprawie katastrofy na Wołdze, w której zginęło 450 robotników, podaje, że główni oskarżeni Andrejew i Karelow zostali określeni przez prokuratora jako „jawni wrogowie" budownictwa socjalistycznego, którzy celowo spowodowali katastrofę.

Izwiestja 27.VII. omawiając artykuł Mussoliniego przeciwko konferencjom międzynarodowym, zapytuje, czem Mussolini zamierza zastąpić metodę, którą potępia. Paktem 4-ch, który stanowi nowe narzędzie imperjalizmu w rękach wielkich mocarstw?

SYTUACJA POLITYCZNA W NIEMCZECH.

Prasa niemiecka z 29.VII. zamieszcza obszerne wywody, pochodzące z niemieckich kół miarodajnych, których wynika, że wprawdzie konkordat został zawarty między papieżem a prezydentem Rzeszy, lecz każdemu powinno być wiadomo, iż państwo niemieckie rządzone jest przez narodowych socjalistów, a więc zawarcie konkordatu stanowi faktycznie i prawne uznanie rządu narodowo-socjalistycznego.

Deutsche Freiheit 29.VII. zamieszcza na czele pisma artykuł „Breitscheid der Spion Frankreichs", w którym dowodzi, że według wiadomości, otrzymanych z Paryża, Breitscheid starał się o stanowisko w francuskiem ministerstwie spraw zagranicznych. Wprawdzie dla tego przywódcy niemieckich socjaldemokratów, zdaniem dziennika, może [illegible] [illegible] [illegible] z tą czy inną instytucją narodową, gdyż nigdy on nie czuł się Niemcem. Po wojnie światowej wysługiwał się państwom Ententy. Szczodrość swojemi głosami poparli nawet podział Górnego Śląska, co stało się z wielką krzywdą dla robotników. Teraz popierają oni dążenia do [illegible] gospodarczego Niemiec; nie może to jednak przeszkodzić wielkiej pracy Hitlera nad zatrudnieniem bezrobotnych. Nic dziwnego nie byłoby w tem, gdyby [illegible] Breitscheid został wynagrodzony przez wrogów Niemiec dalej płacą.

Czas [illegible] *27.VII.* — w artykule wstępnym [illegible] [illegible] kongresu żydowskiego" pisze m. in.: „W świetle prześladowania Żydów w Niemczech jest tem [illegible] się zupełna słuszność zabiegów [illegible] Polski, by traktaty o ochronie mniejszości [illegible] także na Rzeszę. Najwięcej bowiem [illegible] mniejszości narodowe właśnie w Niemczech, które w Genewie zgrywają się tak często w roli [illegible] obrońcy mniejszości. Żydostwo światowe jest nie rozumiało, niestety, w okresie powstania [illegible]. Dzisiaj jednak, gdy Żydzi zakosztowali w trzeciej Rzeszy [illegible] owoców niemieckiego liberalizmu mniejszościowego, powinno ono poprzeć najenergiczniej powzięty postulat Polski i dążyć tem samem do odrobienia fatalnych błędów przeszłości, które tak tragicznie skupiły się na nieszczęśliwych synach Izraela w Reichu".

Daily Telegraph 27.VII. podaje, że rząd niemiecki wydał dekret, wzbraniający przekazów pieniężnych zagranicę na rzecz uchodźców żydów. Dekret ten wydano przypuszczalnie [illegible]. W ten sposób [illegible] [illegible] w Anglji [illegible] będzie w [illegible] ze strony [illegible] w komitetu pomocy dla uchodźców Żydów. Organizacja ta zawiadomiła rząd brytyjski, że żaden z Żydów, który uciekł [illegible] w Anglji, przed prześladowaniami niemieckiemi, nie stanie się ciężarem dla społeczeństwa, które mu udzieliło gościny.

MOCARSTWA A Z.S.R.R.

Morning Post 27.VII. donosi z Pekinu, że pokojowe [illegible] sowieckie postępują szybko naprzód.

Redakcja „[illegible]", Warszawa, Długa 30. Telefon 11-85-30.